

Buurtsport Vlaanderen in Zuid-Afrika

In het voorjaar 2007 werd er een akkoord gesloten tussen het kabinet van Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel en de Zuid-Afrikaanse overheid om in het kader van samenwerkingsontwikkeling in vier gemeenschapscentra in Zuid-Afrika een project op te starten. Aan ISB en meer bepaald het toenmalige secretariaat Buurtsport Vlaanderen werd gevraagd als structurele operator mee te stappen in dit project dat de naam 'Batsha youth project' meekreeg.

De opdracht die we meekregen bestond erin een programma uit te werken in twee centra, waarbij de lokale bevolking uiteindelijk in staat zou moeten zijn om zelfstandig sportprogramma's op te zetten vanuit een lokale setting.

De twee centra waar we ons op richtten zijn gelegen in de townships Soweto (Gauteng) en Thaba Nchu (Vrijstaat), waar overwegend arme, zwarte Zuid-Afrikanen wonen. Als blanke op je eentje buiten een wandelingetje gaan doen, wordt in deze townships ten stelligste afgeraden.

Ipelegeng Community Centre (ICC) is gelegen te midden van Soweto, een buitenwijk van Johannesburg met meer dan vijf miljoen inwoners. Het Community Centre bevindt zich in White City en is volledig afgesloten met continue bewaking. Je vindt er verschillende diensten waaronder een bevolkingsdienst, een aids preventiedienst, een naaischool en een bakkersopleiding en faciliteiten zoals

een computerlokaal, een bibliotheek, overnachtingsmogelijkheden, een grootkeuken, vergaderzaaltjes, een kerkje en een sportzaaltje. Maar dit alles zeer elementair!

Mmabana Cultural Centre (MCC) is gelegen in Thaba Nchu, in de provincie Vrijstaat op 65 km van Bloemfontein. Een veel kleinere township dan

Soweto met 20.000 inwoners. Dit culturele centrum is veel beter uitgerust en ontwikkeld dan het centrum in Soweto. Hier werd gewerkt rond zes thema's: drama, muziek, fashion & design, schilderkunst, keramiek en een early learning centre. Sport ontbrak in dit rijtje, niettegenstaande er sportinfrastructuur aanwezig was.

"We vertokken met een open mind naar Zuid-Afrika, een paar ideeën in het achterhoofd en de volle overtuiging er iets van te maken. We wisten niet wat er ons te wachten stond, maar waren op alles voorbereid, het werden één voor één schitterende ervaringen, vermoeiende, maar uiterst boeiende zendingen, met momenten van verbazing, verstomming, extremen, cultuurshocks, we ontmoetten schitterende mensen, maakten veel vrienden en legden zeer nuttige contacten, we maakten met onze vrienden van ginder plannen en stonden te popelen om deze te gaan uitvoeren!"

Het doel was projecten op te starten die op termijn zonder de aanwezigheid en hulp van Vlaanderen op eigen kracht kunnen blijven bestaan

Om dit project tot een goed einde te brengen, ging Buurtsport Vlaanderen op zoek naar mensen met de nodige know how en praktijkervaring, mensen met veel bruikbare inhoudelijke kennis, met ervaring in het geven van de cursus 'bewegingsanimateur' van de VTS en met heel wat buurt-

sportervaring. Voor het welslagen van dit project was het van essentieel belang dat we heel wat van deze praktijkervaring ter plaatse konden benutten.

We bepaalden een aantal uitgangspunten die we gedurende het hele project zouden bewaken. Belangrijk was om samen met de lokale partners een sportprogramma uit te werken en op te starten op basis van lokale noden en behoeften en om de lokale bevolking aan te zetten tot sporten in 'georganiseerd' verband. Hierbij zou 'duurzaamheid' centraal staan. Het doel was projecten op te starten die op termijn zonder de aanwezigheid en de hulp van Vlaanderen op eigen kracht kunnen blijven bestaan.

Tijdens een eerste van zes zendingen gingen we op prospectie om de lokale noden en behoeften zo goed mogelijk in kaart te brengen, om een zicht te krijgen op de beschikbare infrastructuur, de structuren en de mogelijkheden tot het betrekken van de lokale bevolking. Dit resulteerde in de opmaak van twee businessplannen op maat van de lokale noden en mogelijkheden, opgemaakt met én gedragen door de lokale beleidsmakers.

Op basis van de opgemaakte businessplannen werden volgende zaken gerealiseerd:

- een vaste medewerker sport in dienst (MCC + ICC);
- een sportaanbod voor scholen (MCC + ICC);

Wat waren onze voornaamste lessen?

Nood aan achtergrondinformatie over het land waarmee je moet samenwerken is essentieel. Onder meer kennis van lokale geplogenheden, omgangsvormen, communicatiestijl en leiderschapstijl. Een duidelijk zicht krijgen op de interne structuur van de gemeenschapscentra (Wie is wie? Wie doet wat?) en de bestaande (sport)structuren in Zuid-Afrika zijn hierbij belangrijk.

Nood aan een goede afstemming en communicatie tussen de verschillende betrokken partijen zoals de structurele operatoren, de kabinetten Vlaanderen-Zuid-Afrika, de centra, NYC, projectcoördinator en andere stakeholders. Er moet een duidelijk en betrouwbaar aanspreekpunt per centrum zijn en er moet iemand op de hoogte zijn van alle gemaakte afspraken betreffende het project en die op papier zetten.

Een businessplan als leidraad is noodzakelijk! Samen sterk. Stel samen een gedragen businessplan op. De gezamenlijk opgemaakte businessplannen worden niet altijd strikt uitgevoerd omwille van de lokale autonomie. Iemand die alles ter plaatse van dichtbij kan opvolgen, zou veel efficiënter zijn want van op afstand bleek dit enorm moeilijk. Er is nood aan een constante opvolging en begeleiding van de lokale mensen.

Meer inzetten op samenwerking tussen de verschillende structurele operatoren, tussen de verschillende units binnen de centra, tussen lokale partners zoals scholen, overheden, districten en clubs binnen de townships. Hier werden toch wel wat kansen gemist.

De juiste personen op de juiste plaats. Mensen met het juiste profiel op maat van het project, op maat van bepaalde functies. Doeners, een sterk, flexibel en elkaar aanvullend team.

En ...

- Geen cumul van verschillende functies van lokale functionarissen.
- Nakomen van gemaakte afspraken zowel door Vlaanderen als Zuid-Afrika: vertrouwen!!
- Transparantie beschikbare middelen vrijgemaakt vanuit Vlaanderen in functie van lokaal te realiseren projecten.
- Zuid-Afrika is een land met nog steeds een grote kloof tussen arm en rijk, blank en zwart. Voor de arme, zwarte inwoners van de townships komt eten en drinken op de eerste plaats, dan pas kun je spreken over vrijwilligerswerk, cultuur, sport ...

- er is een basis uitleendienst sportmateriaal aanwezig (MCC + ICC);
- verspreid over 3 locaties kregen 68 personen een vorming tot sportanimator (MCC + ICC);
- de organisatie van 3 sportevenementen voor de buurt en door de cursisten met telkens tussen de 150 en 250 deelnemers (MCC + ICC);
- 2 lokale mensen gaven zelf de vorming tot sportanimator met onze ondersteuning en coaching (MCC);
- een uitbreiding van het permanente sportaanbod vanuit het centrum (MCC);
- uitlokken tot sporten door het plaatsen van een pannaveld op de binnenkoer (ICC);
- een *outreachprogramma* in samenwerking met de townships Mautse en Botsabelho (MCC);
- *capacity building* in Vlaanderen in functie van sport voor 5 medewerkers met op het programma:
 - kennismaking met de sportstructuren en het sportaanbod

(sportkampen, sportclubs, sportevenementen, Buurtsport ...) in Vlaanderen en Brussel;

- kennis inzake het organiseren van een uitleendienst doorgeven;
- inzicht krijgen in het werken met vrijwilligers;
- een congres in functie van evaluatie en leerpunten.

Vanuit ons oogpunt kunnen we terugblikken op een geslaagde samenwerkingsontwikkeling. Er werd gewerkt aan het realiseren van de opgemaakte businessplannen, er zijn momenteel in beide centra mensen dagdagelijks bezig met het uitwerken van sportprogramma's en 'sport' is een peiler binnen het beleid van beide centra geworden.

Het was een unieke ervaring, die veel geduld en doorzettingsvermogen vergde, maar het resultaat mag er zijn. En last but not least, zelf hebben wij er ook heel wat van opgestoken!

ISB dankt de personen die meewerkten aan het welslagen van dit project: An Van Buggenhout, Dirk Van Hoeydonck, Hendrik Vandermarliere, Iris De Keyser, Jan Matthys, Mohammed Meftah en Pascal De Maesschalck.

Met steun van de
Vlaamse overheid

» Jan Matthys
coördinator buurtsport Antwerpen

» An Van Buggenhout
sportfunctionaris VGC-sportdienst

» Trefwoord(en): sportparticipatie, buurtsport, Afrika

